

บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

Academic Leadership Roles of School Administrators Under the Narathiwat
Primary Educational Service Area Office 1

รัตน์ชนก แต่งจันทรา

Radchanok Taengjantra

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Master's degree student Education Administration Faculty of Education, Bangkokthongburi University

e-mail: radchanok.taengjantra@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และ (2) เปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 148 คนกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สุ่มโดยวิธีวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 108 คน วิธิดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ศึกษาปัญหาการวิจัย (2) การออกแบบการวิจัย (3) การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล และ (4) การเขียนรายงานการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ (2) การเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตาม เพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) to study academic leadership roles of school administrators under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 1; and (2) to compare academic leadership roles of school administrators under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 1, classified by gender, age and working experiences. This research is exploratory research. The population, totaling 148 administrators, included school administrators under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 1. Sample, totaling 108 administrators, was obtained via simple random sampling technique, comprised of school administrators under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 1. Research procedure consisted of 4 steps: (1) studying research problems; (2) research design; (3)

data collection and data analysis; (4) research paper writing. The instrument was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, and hypothesis testing by independent t-test and One way ANOVA.

Major findings were as follows: (1) academic leadership role of school administrators under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 1, was at the highest level in overall; and (2) the comparison of academic leadership role of school administrators under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 1, classified by gender, age and working experiences, in overall, were not different.

Keywords: Academic Leadership, School Administrators

บทนำ

ในยุคศตวรรษที่ 21 สังคมให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศชาติมากเพื่อเตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และรวมถึงระบบการศึกษาไทย ทั้งในองค์กรทั้งภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนให้มีความทันสมัยมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้กับระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศ ระบบการศึกษาไทยยังต้องมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาในอีกหลายๆด้าน เมื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาในด้านคุณภาพทางการศึกษาของเด็กไทยนั้นต้องมีการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาด้านคุณภาพของผู้เรียนที่ยังไม่มีศักยภาพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555: 1)

การศึกษาถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของประเทศ การศึกษายังเป็นปัจจัยที่จะช่วย ในการแก้ปัญหาในหลายๆด้าน เช่น การใช้เป็นนโยบายเพื่อการพัฒนาประเทศ และเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ด้านความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี และสารสนเทศให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจให้ดียิ่งขึ้น ถ้าสถานศึกษาขาดคุณภาพทางการศึกษาจะทำให้คุณภาพของประชากรรวมถึงไปถึงกำลังคนของประเทศตกต่ำลงไปด้วย ด้วยเหตุผลนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานการจัดการศึกษา ในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านระบบการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนเพื่อยกระดับการศึกษาไทยในทุกช่วงอายุทุกวัยของการศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558: 1)

ในการจัดการการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยผู้นำ โดยเฉพาะผู้นำทางด้านการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถในด้านงานวิชาการเพื่อปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เพื่อให้มีประสิทธิภาพ ผู้นำทางด้านการศึกษามีความสำคัญมากในการนำพาองค์กรเพื่อให้มีความก้าวหน้า และประสบความสำเร็จ (ธีระ รุญเจริญ, 2546: 1) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำที่มีอาชีพที่มีบทบาทภาวะผู้นำทางด้านวิชาการเพื่อช่วยทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ (ธีระ รุญเจริญ, 2549: 51) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันเพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้าจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีบทบาทภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้งานประสบความสำเร็จสอดคล้องกับ(วิรุทธ์ ชาตะกาญจน์, 2551: 59) ได้กล่าวถึงสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยผู้นำที่อำนวยความสะดวก สนับสนุน และส่งเสริมการนำนวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามายังสถานศึกษาเพื่อใช้ในการพัฒนาการศึกษาในงานวิชาการด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะในส่วนการจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำในการบริหารงานด้านวิชาการที่มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำที่ต้องส่งเสริมงานด้านวิชาการและสนับสนุนให้ครูผู้สอนในด้านการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และความก้าวหน้าทางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นด้วย (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2553: 187) ได้กล่าวไว้ว่า

การขับเคลื่อนการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปครั้งที่ 2 ให้ไปสู่ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและต้องเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการรวมถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตอาสา มีความพร้อมที่จะพัฒนาการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงและประสบความสำเร็จให้มากที่สุด

จากปัญหาดังกล่าวผู้เรียนมีคุณภาพการศึกษาไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นต้องเริ่มจากตัวผู้เรียนและครูผู้สอนเพื่อช่วยในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการศึกษาให้มีผลคุณภาพการศึกษายู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นเพื่อให้คุณภาพการศึกษารุดเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นซึ่งสอดคล้องกับ (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2553: 187) กล่าวไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำด้านวิชาการ และสนับสนุนงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อทำให้คุณภาพการเรียนการสอนของครูดีขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้อยู่ตามเกณฑ์มาตรฐาน และคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2554: 148)

ด้วยเหตุผล ปัญหาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อคุณภาพของการศึกษาของชาติต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

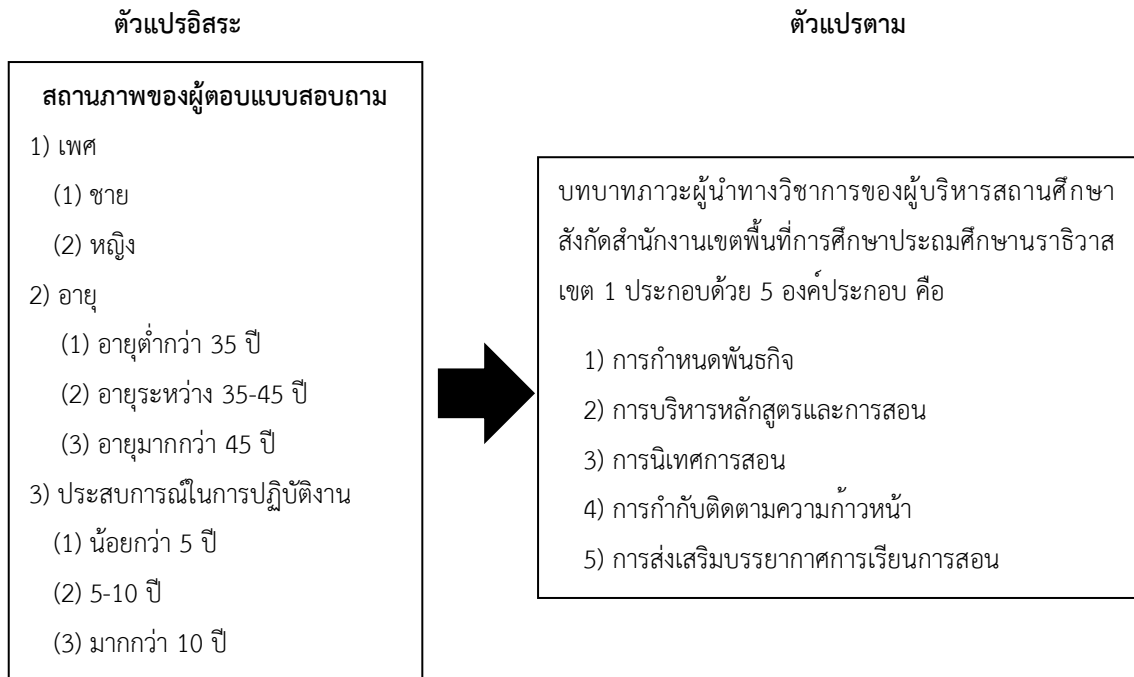
1. เพื่อศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การปฏิบัติงาน ตามการประเมินของผู้บริหารสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่มีเพศแตกต่างกัน ประเมินบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่มีอายุแตกต่างกัน ประเมินบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานแตกต่างกัน ประเมินบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของงานวิจัยตามแนวคิดของกรุก (Krug, 1992: 221-225) ประกอบด้วย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามแนวคิดของกรุก (Krug, 1992: 221-225) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดพันธกิจ 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้า และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ที่ปฏิบัติงานปีการศึกษา 2564 จำนวน 148 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) และสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้ 1) เพศ (1) ชาย (2) หญิง 2) อายุ (1) อายุต่ำกว่า 35 ปี (2) อายุระหว่าง 35-45 ปี (3) อายุมากกว่า 45 ปี และ 3) ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน (1) น้อยกว่า 5 ปี (2) 5-10 ปี (3) มากกว่า 10 ปี

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้จากแนวคิดของแนวคิดของกรุก (Krug, 1992: 221-225) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดพันธกิจ 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้า และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาต่อบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ที่ปฏิบัติงานปีการศึกษา 2564 จำนวน 108 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5-Levels Rating Scale) ตามแนวคิดของไลเคิร์ท ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการเท่ากับ 0.98 ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าทีแบบ Independent t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษาต่อบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ผู้ตอบแบบสอบถามมีเพศชาย จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 52.78 เพศหญิงจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 47.22 ส่วนอายุต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.62 มีอายุระหว่าง 35-45 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 31.49 มีอายุมากกว่า 45 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 63.89 ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 72.22 มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 5-10 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 20.37 และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41

2. บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ ดังนี้ การกำหนดพันธกิจ รองลงมาคือ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน และการกำกับติดตามความก้าวหน้าตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การปฏิบัติงาน

3.1 บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ที่มีเพศแตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ที่มีอายุแตกต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.3 บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ในด้านการบริหารงานวิชาการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการ พัฒนาการศึกษเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของตนเอง และส่งเสริมการแข่งขันทางวิชาการ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญจึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการพัฒนางานด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของสุชฎทัย จันทรพรกรวด (2558: 80) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของปฐม ปรีปนังนุกร (2554: 110) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านบริหารจัดการหลักสูตรสูงกว่าด้านอื่น ๆ และด้านการวัดประเมินผล และวิจัยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญ์รวรา เครื่องพาที (2556: 104-108) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า 1) ภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีมากที่สุด ได้แก่ ด้านการ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อื่น ๆ และการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียน ด้านที่น้อยที่สุดได้แก่ การนิเทศทาง การศึกษา 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 คือ 1) ผู้บริหารให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของ โรงเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสื่อสารให้ ครู ผู้ปกครองรับทราบโดยทั่วกันในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็น ทางการ 2) ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรและกำกับ ติดตาม ตรวจสอบดูแลให้มีการจัดทำหลักสูตร และการ จัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง 3) สถานศึกษาต้องมีรูปแบบและกิจกรรมการนิเทศที่ชัดเจนต้องมีการนิเทศอย่างจริง และต่อเนื่อง 4) จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สวยงามน่าเรียน เปิดโอกาส ให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ให้นักเรียน 5) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองในสาขาที่สอนโดย สนับสนุนให้เข้ารับการอบรมและ ส่งเสริมให้พัฒนาตนเองให้มีคุณวุฒิที่สูงขึ้น

2. ระดับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การปฏิบัติงาน ดังนี้

2.1 ระดับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ แตกต่างกัน เนื่องจากการรับรู้ของครูที่มีเพศที่ต่างกันแต่บริบทของงานในสถานศึกษาด้านงานวิชาการของแต่ละโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ดูแลเอาใจใส่และความใกล้ชิดกับครูทั้งเพศชายและเพศหญิงเท่าเทียม กัน โดยมีการมอบหมายงานที่สำคัญๆเท่าเทียมกัน โดยไม่แบ่งแยกงานกันให้รับผิดชอบงานที่เท่าเทียมกัน ซึ่งผู้บริหาร สถานศึกษาอาจมีความคิดว่าครูเพศชายและเพศหญิงมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและสามารถปฏิบัติงานให้ สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ เหมือนกัน จึงทำให้ครูทั้งเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติ ความคิดเห็นต่อบทบาทภาวะผู้นำ ทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ไพรจิต โนนศรียาง (2550: 96) ได้กล่าวว่า บทบาทในการทำงานของเพศหญิงและเพศชายไม่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับรอบ งานด้านวิชาการของแต่ละสถานศึกษาก็เหมือนกัน ดังนั้นทั้งเพศหญิงและเพศชายจึงมีทัศนคติ มุมมองในการทำงานไม่ แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวรรณ นัตดาเทพ (2557: 106) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของ

ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2.2 ระดับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามอายุ โดยรวม พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทุก ๆ ด้าน คือ ด้านการกำหนดพันธกิจ การบริหารหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน และในด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการอันเนื่องมาจากประสบการณ์ทางการบริหารงานและความเข้าใจในการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุน้อยไม่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคำอานไชยสอน (2550: 93-94) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษานครหลวงเวียงจันทร์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความเห็นบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการจำแนกตามอายุพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.3 ระดับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 การวางตัวและการแสดงออกต่อครูในสถานศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมุทร ชำนาญ (2556: 225) กล่าวว่า การนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาสู่สถานศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนนั้นจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรู้ความสามารถด้านงานวิชาการและส่งเสริมงานด้านวิชาการให้มีคุณภาพทางการศึกษาดีขึ้นเอื้อต่อการทำงานของครู(สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2553:187) สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ จันทพล (2559: 60) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตติการ์ งามอนเณก (2558: 67) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนบางละมุง 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านการนิเทศการสอนและการกำกับติดตามความก้าวหน้า ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้คณะครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้บรรลุตาม เป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด

2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แนวทางจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการระยะ 5 ปี พ.ศ. 2555-2559**. กรุงเทพฯ: ตลิ่งสตุติโอกราฟฟิค.
- กฤตติการ์ งามอเนก. (2558). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารตามทัศนคติของครูกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2554). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ธีระ รุญเจริญ. (2549). **สู่ความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ**. กรุงเทพฯ: ชุมทองอุตสาหกรรมการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ปฐม ปรีปนังกูร. (2554). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พัชราภรณ์ จันทพล. (2559). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภออรัญประเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมศึกษานครนายก**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลัดดาวรรณ นัตตาเทพ. (2557). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาวชิชาชีพผู้บริการสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ใหม่**. กรุงเทพฯ: เอส พี เอ็น.
- สมุทร ชำนาญ. (2556). **ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎี และปฏิบัติ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ระยอง: พี.เอส.การพิมพ์.